

današnjeg dana. Kao pojam izraz žrtva prenela i na čovekova odricanja.

Oslobađanje ranije potisnutih impulsa dovodi do inflacije. Ja ljudi zajednice koja je učinila takav skok. Nastaje euforija i doživljaj oslobodjenja od volje bogova i upoznavanja prirode. Tim se misaone težnje strukturiraju bogatije i čovek ima utisak da se pred njim otvara novi svet koji više nije ograničen ni u društvu, ni u prirodi, starim tabuima. On ima samo da čita te nove poruke kao kad se pred žrecima otvorila veza između onog što se događa na zemlji i zvezdanom nebu. Posle prvih takvih otkrića čovek ima utisak da su nastale beskrajne mogućnosti, pa se interesovanja mnogih kreću u tom pravcu. Čovek uzima na sebe čitav niz postupaka koje je ranije prepisivao bogu i u tom postiže sve realnije rezultate.

Mišljenja koja otvaraju nove puteve umetnosti, filozofiji i nauci počinju uvek uzbuđljivim događajem inspiracije koja se nekad doživljavala kao otkrovenje. Ona se pojavljuje kod onih koji dugo pokušavaju da odstrane nezadovoljstvo koje osećaju zbog nemogućnosti da prevaziđu smetnje koje su nastale usled odbijanja da se pomire sa protivurečnostima. Njih oni otkrivaju sa gledanjem rešenja u nesvesnom procesu. Inspiracijom počinje prorađivanje otpora koje su u ranijim fazama stvarala ubedenost u istinitost nekih znanja i postavki i tako ih ograničavali od mogućnosti povezivanja sa drugim odnosima. Tako nastaje odnos, prema odnosu, prema odnosu... kako to naziva Kasirer. Ta nova povezivanja ideja omogućava »nova »čitanja struktura« slike naših želja. Posle prvog uzbuđenja i sukoba različitih mišljenja oko novih pravaca, načina i rezultata pojavljuje se ubedenje u istinitost, mogućnost ili esteti-

nost i naših argumenata neutralizacijom i oni počinju bivati upotrebljavani kao modeli metodologije istraživanja i dokazivanja i pokazuju mnogo veću praktičnu delotvornost. Tim se pretvaraju u riznicu znanja i umenja po čoveku, društvu i prirodi.

Od prvih trenutaka kada se kod čoveka javlja svest kao sposobnost prepoznavanja onog što se odigrava između njega i predmeta njegovih želja upućenih projekcijama, do danas kada je sem toga iracionalnog očekivanja čovek stvorio čitav niz fizičkih i duhovnih konstrukata pomoću kojih sve moćnije utiče na svoju okolinu, odigrava su se mnoge promene u tim odnosima. Vera u bolju budućnost čoveka nije napustila ali dolazi do sve jačeg ubedenja da svojim rukama i razumom može svoju sudbinu sve više da stvara sam.

Faze razvoja na tom putu kvalitativno se razlikuju. Pogledi na svet zajednice u kulturi koja se razvija pretstavljaju podlogu za dalji razvoj misli i delanja. Ti putevi elaboracije nagonskih impulsa i njihove neutralizacije omogućavaju stvaranje novih uvida u nesvesne želje zadovoljenja naporedu sa novim domenima i potiskivanjem u zavisnosti od toga kako ih formiraju njihovi roditelji i šira društvena sredina zavisiti koja im znanja i umenja stoje na raspolaganju kao znanja i stavovi prema prirodi, životinjskom svetu i društvu.

Svest se širi kako postepeno u pojedinim područjima života, tako, pod uticajem verskih reformatora i filozofa dolazi i do revolucionarnih promena, na prekretnicama odnosa prema objektu i substitutima. Ona se obogaćuje oslanjanjem na prepoznavanje ranije potisnutog zadovoljenja i progresivnim nalazanjem načina da se zadovolje način koji zajednica počinje da prihvata na datom nivou.

i pored upozorenja (od strane spisatelja) da odustane od svakog odgovora susedka je bila uporna nadajući se da se svaka upornost isplati a da to ne mora da bude tako videće se iz narednih priča jovanka nikolić

A/

Stajala je ispred ogledala i sigurnom rukom povlačila tanku crtu iznad trepavica. »Zašto i zbog koga se ulepšavam?« Nije prekinula šminkanje, jer nije izgledala previše zamišljeno. Nastavila je osenčavanjem. Uvrnula je trpavice i ružem boje sutona našminkala usta. Odmakla se nekoliko koraka i zagledala u svoje oči iz kojih ništa nije mogla da pročita. Murtnina je izbijala iz zenica obavijajući ružičastom maglom toaletni stočić. Uzela je bočicu sa parfemom i prosula nekoliko kapi po zapečaćenom pismu, koje je već pola sata ležalo pored nje. Pomirisavši ga vratila, odložila je bočicu i još nežnije jagodicama leve ruke ga pogladila. Pažljivo, kao da je bila u pitanju najdragocenija i najskuplja stvar na svetu podigla je pismo /i poruku u njemu/ u visini grudi obeima rukama, a zatim pronoseći ga stanom uputila se prema izlaznim vratima. Oprezno (da je niko ne vidi) strčala je do poštanskih sandučića ubacivši brzo koverat boje sutona u Hrčkin pretinac. Kradomice se vratila u stan. Poznajući navike svog suseda, odgovor je očekivala izuzetno brzo. Oraspoložena rešila je da pričekta. Zavalila se u udubnu fotelju uz mirisno popodne koje je mnogo obećavalo. Iz bifea je izvadila liker i nalivši ga u malu čašu počela da srkuće. Pored nje na stočiću ležali su biskviti.

... Ni sama nije znala koliko je vremena prošlo, a da se ništa nije dogodilo. Liker je odavno bio ispijen, biskviti pogrickani. Napolju je vedrilo i oblačilo. Šminka se izbrisala. Oči su caklile. Suton se uvukao u svaku poru u zidu. Ustala je iz fotelje sva izgužvana ne znajući da li da očajava ili da se ljuti. Namerno nije upalilo svetlo. Navukla je zastore. Oni su i ranije znali da igraju slične, prećutne igre, ali nikada nije toliko dugo čekala odgovor. Svaka

igra je imala svoj ishod, ali ova poslednja činila joj se nekako tužna, nezrela, detinjasta, glupa... U stvari, to se moglo i očekivati od jednog neukusnog, nevaspitanog, bezobraznog i nekulturnog tipa! Obrisavši dve suze ogorčenja i oćajanja, uzela je citru u ruke pomislivši da bi bilo najbolje da za sva vremena poslednji put svira. Ali u dubini svoje duše /na najdubljem i najmračnijem mestu/ osećala je da to nije moguće.

B/

Smrkavalo je i svanjivalo. Dani su tekli ravnomerno. Noći još ravnomernije. Kišu je smenjivao vetar, vetar je smenjivalo Sunce. Zima se još nije nazirala. Poštar je predugo zvonio na vratima koja niko nije otvarao. Zadubljena u voz razmišljala je o proteklom vremenu. Jedan listić je počeo da se para. Možda je ONA ovoga puta preterala? Zamrsivši konce stavila ih je u kutiju od KEKSA i onako hitra /kako se već činila samoj sebi u poslednjih nekoliko časova/ pošla po poštu. Otvorivši vrata nije ništa ugledala osim starih požutelih novina. Sagla

se da ih uzme. Brava na susednim vratima je škljocnula. Uspravila se. Neko je poluglasno opsovao. Gledala je nema u sjajni mesing očekujući da se još nešto dogodi. Sve vreme je imala neobičan osećaj da se svuda oko nje nešto događa, nešto bitno i tajanstveno u čemu ona ne učestvuje, a što može biti veoma značajno za njen dalji život. ZATVORILA JE VRATA. Noseći novine pod pazuhom. Uzela je stolicu, iznela je na terasu, sela između saksija zasađenim muškatlama spremajući se da čita. Iako joj je povremeno izmicala mogućnost saznanja nije želela da i ovaj put bude tako, pa je sa nestrpljenjem okrenula prvi list. Ono što je odmah ugledala bila je slika ogromnog časovnika čije su iskrivljene kazaljke pokazivale 1 i 50 h. Na slici pored, ležalo je telo nepoznatog muškarca čiji se lik nije jasno razaznavao jer mu je rever kariranog sakoa zaklanjao lice. Ali je zato časovnik na njegovoj ruci takode pokazivao 1 i 50 h. U šaci je čvrsto držao stisnuto pismo. Ispod je sa samo nekoliko redaka bilo ispisano upozorenje: »... preporučuje se građanima da se danju klone ulice i da izlaze samo noću, jer nepoznati počinitelj koji još nije uhvaćen, u toku samo jedne jedine nedelje izvršio je sto sedam zločina na isti način. Počinitelj će biti redovno i detaljno obaveštavan o svim pojedinostima istrage ukoliko u međuvremenu ne poćini još koji zločin«. ... Iza poslednje reći stajao je podeblji upitnik. Osvrnuvši se oko sebe sklopila je novine i polako na prstima da je niko ne čuje približavala se vratima. Pažljivo je okrenula ključ. I BAS kada je nameravala da se isto tako nećujno udalji, neko je tiho i sporo pokućao. Ukoćila se. Ko li je sada? Pitanjem je zaustavila dah.

Tiho kucanje se ponovilo. Pogledala je u kvaku, koja je počela da se pomera dole — gore. Pošto je već bila ukoćena, pretrnula je. Razrogaćenih očiju gledala je u kvaku. To je otprilike trajalo 1 i 50 h. Dozlogrdivši joj čekanje, sakupila je svu hrabrost, naglo dograbila kvaku, okrenula ključ u bravi i još naglije otvorila vrata. Na loše izlakiranom pragu ležalo je samo jedno malo pisamce. Bacajući poglede oko sebe posegnula je za njim. Noktima je zagrebala po tlu. Lak je počeo da se ljušti. Papagaj je zakreštao, maćka zamjaućala, pas zalajao. S nestrpljenjem je otvorila koverat: »... H.« Poziv koji joj je bio upućen jasno je govorio da ne sme da gubi vreme i zato je brže-bolje požurila da stigne na ugovoreno mesto. Svom snagom je pozvonila. Ali zvono se nije oglašavalo. Pritisla je još jednom. Ništa se nije dogodilo. Tiho je pokućala. Tišina je upijala njenu zadihanost razlaćujući se u sitne čestice i gubeći se sada već mračnim i tamnim stepeništem. Bez reći je stajala ispred vrata još neko vreme, a zatim se korak po korak polako udaljila.

C/

Šta je Gospodin Hrćka hteo da kaže?

( )
Do sledeće priće svi odgovori se nalaze u zagradi.